

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

EL MÓN XINÈS

L'IMPACTE DEL BUDISME A LES RUTES DE LA SEDA

El que ara anomenem la ruta de la seda és en realitat una xarxa de rutes comercials que va per ambdós costats dels grans deserts i **les muntanyes de l'Àsia Central**. Els viatges eren relativament breus –dues setmanes, un mes– i connectaven punts separats per pocs centenars de quilòmetres. Els camells bactrians caminaven 15 km al dia i les caravanes depenien del comerç al detall amb **els nòmades de les muntanyes i les files d'oasis que emergien als peus de les grans muntanyes d'Euràsia**.

Al principi de la nostra era, el tràfic entre l'Índia i la Xina estava ben establert a través de l'imperi Kuixan a l'Hindu Kush. Aquest imperi estava ben connectat amb Roma, Pèrsia, la Xina i l'Índia, on arribaven els missioners budistes.

Juntament amb ells, va arribar una nova estètica –hel·lenística en la forma i budista en el fons–, **l'art de Gandhara, un esclat artístic d'originalitat inigualable**. Els monjos budistes caminaven amb les caravanes i es dirigien a la Xina a través del Pamir, els oasis del Takla Makan i el corredor de Gansu, difonent les seves institucions monàstiques i excavant coves budistes per tot el camí. Les més famoses, les coves Mogao a Dunhuang, just a **l'extrem del desert de Takla Makan, van ser obertes per primera vegada l'any 366 i van créixer sense interrupcions durant mil anys més**. Avui dia, les coves dels mil Budes a Dunhuang consisteixen en cinc-cents temples-**cova que s'estenen al llarg de 25 quilòmetres, amb murs d'escaiola plens de pintures i d'escultures**.

Els monestirs no eren tan sols centres religiosos, sinó també potents indústries agrícoles. Els monjos van fundar també hospitals, van construir ponts i van acollir pelegrins que, atrets per les relíquies, feien grans donacions. Els monjos acceptaven els dipòsits monetaris dels pelegrins i els donaven en préstec els diners necessaris per al seu viatge.

Després de la fi de l'imperi Han, els regnes petits i inestables que ara cobrien els territoris xinesos fragmentats van fomentar el budisme com una força legitimadora. A la fi del segle IV, els Wei del nord havien fet del budisme la seva religió d'estat i van obrir les magnífiques coves de Yungang i de Longmen, prop de les seves capitals. A la fi del segle V, milers de temples budistes i desenes de milers de monjos i monges s'havien estès per tota la Xina.

El budisme va invertir una gran energia en la traducció de l'enorme corpus budista indi. Nous termes introduïen nous conceptes a la Xina que eren difícils de traduir. I això va **fomentar llargs pelegrinatges als grans centres budistes de l'Índia. N'hi havia centenars, però de ben pocs n'ha quedat notícia escrita.**

Al segle IV, Fa-Xian va viatjar tot sol a través de l'Àsia Central i de l'Índia. El seu viatge de tornada en un vaixell mercant és el primer indicatiu de les rutes marítimes que ja **connectaven l'Índia, el sud-est asiàtic i la Xina.** Però el rei dels pelegrins sempre serà Xuanzang. Els seus viatges deixaran empremta a la memòria històrica dels xinesos i inspiraran una de les més famoses novel·les al món xinès, **Viatge a l'Oest.** I va portar tants **textos budistes i relíquies de l'Índia cap a la Xina que el seu equipatge va haver de ser carregat per vint-i-dos cavalls.**

La implantació definitiva del budisme a la Xina va anar acompanyada del contacte regular **establert amb els cercles intel·lectuals, econòmics i religiosos de l'Índia.**

Però quant al comerç, la gran força motora de la ruta de la seda eren els Sogdians. Provenents de les ciutats mercantils independents on avui dia es troba Uzbekistan, aquesta gent de parla persa controlava les rutes que connectaven la Xina amb Bizanci. Allò que els unia no era una fe comuna, sinó les connexions comercials del seu imperi financer. Van saber **embolcallar la cort justiniana i l'església bizantina amb seda, a canvi d'importar a la Xina prestigioses monedes bizantines.**

Un altre grup, el dels nestorians, va jugar un gran paper a la ruta de la seda. Els nestorians eren un grup herètic cristià, **originari de Constantinoble i amb un gran nombre d'adeptes** als cercles mercantils. Quan el nestorianisme va ser prohibit a Bizanci i després a Pèrsia, els nestorians es van unir a les caravanes, on eren molt preuats gràcies al seu coneixement mèdic. Arribat el moment, les seves esglésies es trobaran al llarg de tota la ruta de la seda.

Aquesta estela erigida l'any 781 documenta l'arribada a la Xina dels primers missioners nestorians cent cinquanta anys abans, i els drets que l'emperador Tang els va conferir per predicar el cristianisme a la Xina.

El text reconeix explícitament que els missioners van venir de Da Qin, el nom que li van donar els xinesos a Europa o Bizanci.

Un altre grup important religió i mercantil de la ruta de la seda eren els maniqueus, **adeptes d'una religió ben refinada i original, que barrejava el zoroastrisme, el budisme i el cristianisme.** També comptaven amb monestirs escampats per tota la ruta de la seda oriental.

La columna vertebral de la ruta de la seda era aleshores la ruta del nord del Takla Makan, **que connectava el Pamir amb el corredor de Gansu, l'artèria vital del comerç de l'Àsia Central amb la Xina.** L'apogeu de la ruta de la seda va arribar amb la dinastia Tang, una dinastia molt cosmopolita que va constituir el major imperi del món en aquell moment. És quan la influència cultural xinesa s'estén per tot l'est d'Àsia, especialment forta al Japó i a Corea.

La capital de l'imperi Tang, Chang'an, era una de les grans cruïlles mundials on els mercaders coincidien i on es podien trobar tot tipus de grups religiosos. Com que eren

mig turcs, els Tang van continuar en contacte amb l'estepa, i a la capital dels Tang es va popularitzar tot allò que provenia de l'Àsia Central, així que es va produir una gran demanda de productes de l'Àsia Central. Chang'an va esdevenir la principal terminal de la ruta de la seda; el viu comerç amb les regions occidentals es trobava sota una supervisió comercial estricta que només podia efectuar-se en districtes comercials especials.

Així, els estrangers amb nassos prominents eren habituals a la capital dels Tang, Chang'an, que en aquella època era una gran cruïlla mundial. Van arribar a la Xina després de viatges esgotadors, amb els seus camells carregats amb mercaderies, i amb ells també va arribar la música de l'Àsia Central, que es va posar molt de moda a la Xina Tang.

Les íntimes relacions dels Tang amb els nòmades turcs del nord implicaven que les dones Tang gaudissin d'una llibertat de moviments sense precedents. Mai fins aquell període, ni tampoc després, les dones xineses van ser tan visibles i actives a la societat xinesa.

L'expansió de l'islam, que va acabar amb la Pèrsia sassànida i que amenaçava l'imperi Tang, no va desmantellar la xarxa de rutes comercials. En un parell de dècades les caravanes tornarien a posar-se en marxa i els contes de Les mil i una nits deixaran una memòria perenne de la seva activitat. A més, els musulmans van ser uns compradors tan pròdigs dels teixits de seda com els budistes; així, la Ka'aba ha estat coberta d'una pelfa de seda negra des dels temps del califat abbàssida.

Però els dies de glòria de la ruta de la seda ja arribaven a la seva fi. Després dels Tang, la Xina es va endinsar en un nou període de desunió. La dinastia següent, la dels Song, va assolir un creixement econòmic sorprenent; tot i que el seu desenvolupament comercial extraordinari s'orientava principalment cap al mar.

Amb els mongols, la ruta de la seda va gaudir dels seus últims dies de glòria. Genguis Khan va conquerir la meitat de l'Àsia per controlar-ne el comerç, i l'anomenada Pax Mongòlica va permetre viatjar per tot Euràsia. Però, alhora, van devastar l'Àsia Central. Al mateix temps, el progrés en la construcció naval i en la tecnologia de navegació va orientar el comerç internacional definitivament cap a l'alta mar.